

Standard for utdanning i åndelig omsorg

Kjernekompetanser i åndelig omsorg for bachelorstudenter i sykepleie

Introduksjon

Denne EPICC-standarden for utdanning i åndelig omsorg beskriver de åndelige omsorgskompetansene som forventes av studenter i bachelor i sykepleie. Hvert kompetanseområde beskriver læringsutbytter i forhold til kunnskap, ferdigheter og holdninger. Kompetanseområdene er basert på studier av åndelig omsorgskompetanse¹, som ble diskutert og kommet til enighet om under EPICCs undervisnings- og læringssamlinger 1 og 2². En må være oppmerksom på at kompetanseområdene praktiseres i en medfølende/ivaretagende relasjon og er fundert i en personsentrert og reflekterende holdning av åpenhet, nærvær og tillit, som er grunnleggende for sykepleiefaget som helhet.

Åndelighet

EPICC har valgt European Association for Palliative Care (EAPC)³ sin definisjon av åndelighet og en tilpasset versjon av National Health Service Education Scotland sin definisjon av åndelig omsorg (som gjenspeiler «well-being»⁴ (hvordan man har det) så vel som sykdom).

Åndelighet: *“Den dynamiske dimensjonen i menneskelivet som har å gjøre med måten personer (individuell og i fellesskap) opplever, uttrykker og/eller søker mening, hensikt og transendens, og måten de er i kontakt med øyeblikket, seg selv, andre, naturen, det signifikante og/eller det hellige.”*

---

¹ These studies are:

- Van Leeuwen, R., & Cusveller, B. (2004). Nursing competencies for spiritual care. *Journal of Advanced Nursing*, 48, 234-246. doi: 10.1111/j.1365.2648.2004.03192.x
- Van Leeuwen, R., Tiesinga, L. J., Middel, B., Post, D., & Jochemsen, H. (2009). The validity and reliability of an instrument to assess nursing competencies in spiritual care. *Journal of Clinical Nursing*, 18, 2857-2869. doi: 10.1111/j.1365-2702.2008.02594.x
- Attard, J. (2015). *The design and validation of a framework of competencies in spiritual care for nurses and midwives: A modified Delphi study* (Doctoral dissertation). University of South Wales, UK.

² Teaching and Learning Event 1 (30th October – 3rd November, 2017), Zwolle, Netherlands. Teaching and Learning Event 2 (24th September – 28th September, 2018), Valletta, Republic of Malta.

³ EAPC (n.d.). *EAPC Task Force on Spiritual Care in Palliative Care*. Retrieved from: <https://www.eapcnet.eu/eapc-groups/task-forces/spiritual-care>. Sist søkt 18/2-2019.

Det åndelige feltet er flerdimensjonalt:

1. Eksistensielle utfordringer (f.eks. spørsmål vedrørende identitet, mening, lidelse og død, skyld og skam, forsoning og tilgivelse, frihet og ansvar, håp og fortvilelse, kjærlighet og glede).
2. Verdibaserte overveielser og holdninger (f.eks. hva er viktigst for hver person, slik som forholdet til seg selv, familie, venner, arbeid, sider ved naturen, kunst og kultur, etikk og moral, samt livet selv).
3. Religiøse overveielser og grunnlag (f.eks. tro, livssyn og praksiser, forholdet til Gud eller det ultimate).

Åndelig omsorg

«Omsorg som anerkjenner og responderer på menneskets ånd i møte med livsforandrende hendelser (som fødsel, traumer, uhelse, tap) eller tristhet, og kan inkludere behovet for mening, for egenverd, for å uttrykke seg, for trosstøtte, kanskje for ritualer eller bønn eller sakrament, eller bare for en sensitiv lytter. Åndelig omsorg begynner med å oppmuntre til menneskelig kontakt i en medfølende/ivaretagende relasjon og beveger seg i den retningen som behovet krever» (tilpasset fra⁵)

Kulturell kontekst

Innholdet og tilpasningen av EPICC-standarden for utdanning i åndelig omsorg bør vurderes innenfor den kulturelle konteksten og språket i det landet der den brukes.

Terminologi

Gjennomgående i EPICC-standarden for undervisning i åndelig omsorg brukes begrepene «person og individ». Disse begrepene refererer til "pasient", "klient", "tjenestebruker", "gravid kvinne", "omsorgsgiver", "familiemedlem", "pårørende", "omsorgsmottaker" og så videre, avhengig av landet som standarden brukes i, sammen med den lokale konteksten.

---

⁴ Vi bruker well-being i denNE oversettelsen da det ikke finnes et godt ord på norsk som dekker det engelske begrepet: https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/well-being-pa-norsk/Well-being%20p%C3%A5%20norsk.pdf/_attachment/inline/46a66c5f-e872-4e52-96b5-4ae1c95c5d23:488beb667da23e74e06e64a4e800417c2f205c90/Well-being%20p%C3%A5%20norsk.pdf Sist søkt 23/6-2020.

⁵ NHS Scotland (2010). Spiritual Care Matters: An introductory resource for all NHS Scotland staff. <https://www.nes.scot.nhs.uk/media/3723/spiritualcagemattersfinal.pdf> Sist søkt 23/6.2020.

	KOMPETANSE	KUNNSKAP (KOGNITIV)	FERDIGHETER (FUNKSJON)	HOLDNINGER (HANDLING)
1	INTRAPERSONLIG ÅNDELIGHET Er oppmerksom på betydningen av åndelighet for helse og «well-being».	<ul style="list-style-type: none"> - Forstår begrepet åndelighet. - Kan forklare innvirkningen som åndelighet har på en persons helse og «well-being» gjennom livet, for en selv og andre. - Forstår innvirkningen av egne verdier og eget livssyn når en sørger for åndelig omsorg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Reflekterer meningsfullt over sine egne verdier og sitt eget livssyn og erkjenner at disse kan være forskjellige fra andre personers. - Tar vare på seg selv. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er villig til å utforske sitt eget og enkeltindividers personlige, religiøse og åndelige livssyn. - Er åpen og respektfull overfor personers mangfoldige uttrykk for åndelighet.
2	INTERPERSONLIG ÅNDELIGHET Engasjerer seg i personers åndelighet og bekrefter deres unike åndelige og kulturelle virkelighetsoppfatninger, livssyn og praksiser.	<ul style="list-style-type: none"> - Forstår måtene personer uttrykker sin åndelighet på. - Er klar over ulike virkelighets-/religiøse oppfatninger og hvordan disse kan innvirke på personers svar på avgjørende livshendelser. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anerkjenner det unike ved personers åndelighet. - Samhandler med og responderer sensitivt på personens åndelighet. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er pålitelig, tilgjengelig og respektfull overfor personers uttrykk for åndelighet og ulike virkelighets-/religiøse oppfatninger.
3	ÅNDELIG OMSORG: VURDERING OG PLANLEGGING Vurderer åndelige behov og ressurser ved å bruke hensiktsmessige formelle eller uformelle tilnærminger, samt planlegger åndelig omsorg, ivaretar konfidensialitet og innhenter informert samtykke.	<ul style="list-style-type: none"> - Forstår begrepet åndelig omsorg. - Er klar over ulike tilnærminger til vurdering av åndelige forhold. - Forstår andre fagpersoners roller når det gjelder å sørge for åndelig omsorg. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gjennomfører og dokumenterer en vurdering for å identifisere åndelige behov og ressurser. - Samarbeider med andre fagpersoner. - Er i stand til å romme og forholde seg til følelser på en hensiktsmessig måte. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er åpen, tilgjengelig og ikke-dømmende. - Har vilje til å forholde seg til følelser.
4	ÅNDELIG OMSORG: INTERVENSJON OG EVALUERING Responderer på åndelige behov og ressurser i en omsorgsfull og medfølende/ivaretagende relasjon.	<ul style="list-style-type: none"> - Forstår konseptet medfølelse/ivaretagelse og nærvær og betydningen av dette i åndelig omsorg. - Vet hvordan en kan respondere hensiktsmessig på identifiserte åndelige behov og ressurser. - Vet hvordan en kan evaluere om åndelige behov er blitt møtt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Erkjenner personlige begrensninger i utøvelsen av åndelig omsorg og henviser til andre når det er hensiktsmessig. - Evaluerer og dokumenterer personlige, profesjonelle og organisatoriske forhold i utøvelsen av åndelig omsorg og revurderer hensiktsmessig. 	<ul style="list-style-type: none"> - Viser medfølelse/ivaretagelse og nærvær. - Viser vilje til å samarbeide med og henvise til andre (profesjonelle/ikke-profesjonelle). - Er imøtekommende og aksepterende og viser empati, åpenhet, profesjonell ydmykhet og pålitelighet i søken etter ytterligere åndelig støtte.

